

קרן מפעלים מיוחדים

הקרן למפעלים מיוחדים מסייעת לארגונים חברתיים ולרשויות מקומיות לפתח שירותים חברתיים בעלי מרכיב ניסיוני וחדשני עבור מגוון אוכלוסיות במצבי סיכון, ובהם: משפחות בעוני ובאבטלה, קשישים, אנשים עם צרכים מיוחדים, צעירים בסיכון ועוד. הקרן פועלת כ"קרן הון-סיכון חברתית" המעניקה ידע וניסיון מקצועי בפיתוח שירותי רווחה ובשיפור הביטחון הסוציאלי, ומשתתפת במימון התכנית וההערכה המחקרית. פעילות הקרן נעשית בשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה, ארגונים ציבוריים וקרנות פילנתרופיות, והיא מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשנ"ה – 1995, סעיף 36, ובתקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם וועדות מועצת המוסד.

"**זמנים משתנים, ואנו משתנים אתם**" (פתגם לטיני). בעשורים האחרונים קצב השינויים החברתיים, התרבותיים והכלכליים הולך וגובר. בצד ברכה רבה שמביאים שינויים אלו בכנפיהם, ישנם גם לא מעט צרכים חדשים, אוכלוסיות יעד ותחומי תוכן חדשים שנוצרים וצומחים מתוך ובעקבות השינויים הללו, שאינם זוכים למענה מיטבי במסגרת מערך השירותים הקיים במדינת ישראל. בפעילותה כקרן לעידוד חדשנות חברתית מבקשת הקרן לתת לכך מענה ולסייע בפיתוח מודלים חדשניים עבור השירותים החברתיים בישראל. על מנת לשדרג את פעילותה בשדה החברתי, שותפה הקרן (יחד עם קרנות נוספות באגף) לגוינט ישראל בהקמת מרכז למיזמים חברתיים ("הכוורת") שיפעל בלוד, ויקלוט תמהיל מגוון של יזמים חברתיים שיפתחו יוזמות חדשניות לשיפור רווחתם של אוכלוסיות במצבי סיכון.

אחד התחומים בהם אירעו השינויים המשמעותיים ביותר בשנים האחרונות הוא העולם הטכנולוגי, בו אנו עדים לפריצות דרך והתקדמויות משמעותיות. הקרן רואה בשינויים אלו הזדמנות לפיתוח מענים ייחודיים עבור אוכלוסיות במצבי סיכון. לפיכך, אושרו לאחרונה תכניות בקרן שהן בעלות מרכיב טכנולוגי חדשני. כפועל יוצא של תפיסה זו, חברה הקרן בשנה האחרונה, יחד עם קרן סיעוד, לארגון CDI-מרכז לחדשנות דיגיטלית בנגב, לטובת הקמת מעבדה חדשנות לגיל השלישי בפארק ההי-טק בבאר שבע.

פעילות הקרן מושתתת על שלושה מסלולים:

- 1) פיתוח תכניות חדשניות ניסיוניות לשדרוג השירותים החברתיים ושיפור הביטחון הסוציאלי
- 2) ייזום מיזמים מערכתיים משותפים יחד עם קרנות אחרות באגף וקרנות פילנתרופיות
- 3) הטמעה, הרחבה וביסוס של מודלים מוצלחים שפותחו בסיוע הקרן, ובכלל זה התאמה למגזרים ולאוכלוסיות נוספות והרחבה לסוגים שונים של אזורים גיאוגרפיים וצורות התיישבות

מרבית התכניות בקרן מלוות במחקר הערכה, המסייע בעיצוב התכניות תוך כדי הפעלה ובהערכתה על פי מדדי ההצלחה שהוגדרו. מחקרים אלו מתבצעים ע"י מיטב החוקרים והם מסייעים בקבלת החלטות לגבי האם וכיצד לבצע הטמעה והרחבה של התכניות.

בשנים האחרונות עסקה הקרן בעיקר בתחומים של שילוב אוכלוסיות בסיכון בהשכלה ובתעסוקה, פיתוח מענים לילדים וצעירים לקויי למידה ועם בעיות קשב וריכוז, קידום פעילות גופנית בקרב אנשים עם מוגבלויות, פיתוח מסגרות ייחודיות לנפגעי נפש והקמת פארקים מותאמים לילדים עם מוגבלויות. בתחום השילוב בתעסוקה יזמה הקרן בשנים האחרונות תכניות לקידום תעסוקה בקרב קבוצות מודרות, ובכלל זה תכניות לשילוב נשים

בתעסוקה, תכניות לשילוב צעירים בסיכון בתעסוקה (בני 20-35), תכניות לשילוב מבוגרים בעבודה בשוק החופשי, וכן תכניות ייעודיות לשילוב חרדים בתעסוקה. בתחום השילוב בהשכלה, שותפה הקרן ב-5 השנים האחרונות לפיתוח ולקידום של מיזם לשילוב סטודנטים עם מוגבלות בהשכלה הגבוהה (מיזם "מהפכה בהשכלה הגבוהה"). נכון להיום, המיזם מקיף כ- 70% מהמוסדות להשכלה הגבוהה המוכרים ע"י המועצה להשכלה גבוהה, בהם הוקמו מרכזי תמיכה לסטודנטים עם מוגבלות.

בשנת 2016 קידמה הקרן את המיזמים והתכניות הבאות: מיזם להפגת וצמצום בדידות בקרב זקנים, מיזם להגברת העיסוק בפעילות גופנית בקרב אוכלוסיות עם מוגבלות, מיזם הקמה והפעלה של מתחמים משלבים בפארקים עירוניים במספר ישובים, הקמת והפעלת מרכז עירוני לילדים ובני נוער הסובלים מבעיות רגשיות ונפשיות (ע"פ מודל ההד-ספייס שפותח באוסטרליה) והבניית מודל עיר נגישה (עם הקרן לפיתוח שירותים לנכים), שמטרתו להוות דגם ארצי להנגשת המרחב הציבורי העירוני באמצעות הקמת מרכז הדרכה ולימוד לאנשי מקצוע ולציבור הרחב בתחום סידורי נגישות והנגשת שירותי ציבור.

כמו כן, טיפלה הקרן בתכניות חדשניות שהוגשו במסגרת קול קורא כללי שפורסם ב-2015. התכניות נבדקו והוערכו בתהליך מיון והערכה מקצועי שפותח באגף הקרנות ונמצא כעת בשלב הפיילוט. 172 תכניות התקבלו במסגרת הקול הקורא, מתוכן נמצאות כיום בתהליכי בדיקה ואישור סופיים כ-30 תכניות.

בשנים 2017-2018 הקרן תעסוק בעיקר בתחומים הבאים –

- הקמת מרכז למיזמים חברתיים – "הכוורת" (מיזם אגפי בשיתוף הג'וינט).
- תמיכה בעסקים חברתיים המעסיקים אוכלוסיות מוחלשות.
- הנגשת המרחב הציבורי לאנשים עם מוגבלויות במסגרת תכנית עיר נגישה.
- קידום עובדים בשכר נמוך ותכניות לפיתוח פלטפורמות טכנולוגיות לשילוב אוכלוסיות מודרות בתעסוקה בשוק החופשי.
- הקמת תחנות רדיו ייעודיות שיופעלו ע"י אוכלוסיות מודרות (אנשים עם מוגבלויות ואסירים) ויעסקו בתכנים הרלוונטיים להם.
- שילוב ילדים ובני נוער עם מוגבלויות בתנועות נוער.
- פיתוח מודל לשיקום תעסוקתי לנשים במעגל הזנות.
- הרחבת מיזם "מהפכה בהשכלה הגבוהה" - הקמת מרכזי תמיכה רב-נכוטיים לסטודנטים עם מוגבלות במכללות טכנולוגיות.
- פיתוח תכנית לחיזוק קשרי משפחה בקרב ילדים ובני נוער במוסדות חוץ ביתיים.
- הפעלת תכניות שאושרו במסגרת המיזם המשותף עם ג'וינט-אשל להפגת בדידות בקרב זקנים.

כמו כן, הקרן עתידה **לפרסם שלושה קולות קוראים** בשנה הקרובה –

- עידוד אקטיביזם חברתי לצעירות במצבי סיכון.
- קול קורא להגברת העיסוק בפעילות גופנית בקרב אנשים עם מוגבלות - שלב ב' (עם הקרן לפיתוח שירותים לנכים).
- פיתוח מענים חדשניים לאוכלוסיות ייחודיות.

- בנוסף, הקרן תחל בתהליך למידה של שני נושאים חדשים, על מנת לבחון אפשרות למיזמים עתידיים -
- היבטים חברתיים בתהליכי התחדשות עירונית.
 - אוכלוסיות וקהילות בתהליכי שינוי זהות (טרנסג'נדרים ויוצאים בשאלה).

מנהלת קרן מפעלים מיוחדים : גב' כרמלה קורש-אבלגון - carmelaeb@nioi.gov.il

סגנית מנהלת קרן מפעלים מיוחדים : גב' תמי אילון - tamia@nioi.gov.il

להגשת בקשות לסיוע : **טבלת תחומי סיוע 2017**